

RECENZE A ANOTACE

MOLITERNO, James E. a Paul Douglas PATON. Globální problémy profesní etiky právníků*

Překlad a doplňující texty k českému vydání KOPA, Martin, Maxim TOMOSZEK a Vítězslav DOHNAL. Praha: Wolters Kluwer, 2017, 212 s. ISBN 978-80-7552-838-4.

Tomáš Friedel*

Aféra *Watergate* měla velmi významný dopad na podobu kurikula právnických fakult ve Spojených státech amerických. Nejen americká veřejnost se totiž začala ptát, jak je možné, že tak velké množství právníků bylo zapojeno do tak zjevných zločinů. Reakce na sebe nenechaly dlouho čekat. Advokátní komory jednotlivých států začaly vyvíjet tlak na právnické fakulty, aby do svých učebních plánů zapojily i výuku profesní etiky. Jako výsledek se profesní etika právníků stala v celých Spojených státech prakticky povinným předmětem. Přednáší se o ní, je tématem odborných konferencí, píše se o ní odborné publikace i učebnice.

Tuzemského čtenáře, studenta práv, advokáta, může těšit, že se podobné aféry Česku vyhýbají. Odvrácenou stranu řečeného představuje skutečnost, že téma profesní etiky právníků je v České republice místy až příliš nepopsaným listem. Nemáme-li vlastní texty, kterými bychom bílá místa zaplnili, nezbyvá nám, než sáhnout k textům zahraničním. Přesně to učinili Martin Kopa, Maxim Tomoszek a Vítězslav Dohnal, kteří se rozhodli přeložit a rozšířit publikaci *Globální problémy profesní etiky právníků* (*Global Issues in Legal Ethics*) amerických profesorů Jamese Moliterna a Paula Patona.

Text se pohybuje na pomezí mezi odbornou publikací a právnickou učebnicí, přičemž profesní etikou (respektive profesní morálkou) se v textu rozumí oblast normovaná právem či quasi-právními pravidly. Teoretické úvahy o povaze a charakteru oboru profesní etiky právníků (v tomto případě advokátů, ačkoli jedna z kapitol je věnována i soudcům) či hledání zdrojů profesní etiky v mimoprávních sférách tedy v textu nenajdeme. Takové

* Text vznikl v rámci programu PROGRES, p. č. Q18.

** Mgr. Tomáš Friedel, Ph.D., Katedra politologie a sociologie, Právnická fakulta, Univerzita Karlova, Praha / Department of Politology and Sociology, Faculty of Law, Charles University, Prague, Czech Republic / E-mail: friedel@prf.cuni.cz / ORCID: 0000-0001-7012-2247

zúžení vede jednoznačně ke zjednodušení tématu.¹ Na druhou stranu umožňuje autorům srozumitelně a přehledně popisovat a srovnávat úpravu povolání advokáta v různých právních prostředích. Přehlednost komparace usnadňuje dělbá kapitol dle obsahu (mlčenlivost, střet zájmů, odměňování atd.), v jejichž rámci teprve dochází k popisu oblasti dle kritéria zeměpisného. Čtenář přitom zjistí (či si spíše potvrdí), že navzdory tomu, že se úpravy různých zemí mohou v dílčích okruzích lišit, témata samotná platí vskutku za témata globální. Dílčí rozdíly přitom zdaleka nejsou bez zajímavosti. Například pro českého advokáta bude znít až neuvěřitelně, že americký klient může ve vybraných situacích hrozícího střetu zájmu svého zástupce písemně potvrdit, a tím střet „neutralizovat“.

Vzhledem k původu publikace je nejdetaileji popsána situace v USA. Nezůstává ovšem pouze u ní. Čtenář se dále seznámí s úpravami Velké Británie, Francie, Chorvatska, Japonska a dalších. (Výběr států je – zdá se – spíše nahodilý.) Zohledňováno je též nadnárodní *soft-law* z dílny Rady evropských advokátních komor (CCBE; *Conseil des barreaux européens*). Tím se ovšem „globálnost“ textu nevyčerpává. Čtenář se dále dozví nejenom o jednotlivých státních úpravách, ale také o pravidlech přeshraničního poskytování právních služeb a normách, kterými se řídí.

Za vůbec nejceněnější část díla bude zřejmě český čtenář považovat rozšíření původního překladu o relevantní informace z našeho právního prostředí. Rozšíření se ujala shora uvedená trojice právníků, přičemž o jejich oborové erudici není třeba pochybovat, neboť každý z nich se profesní etice právníků dlouhodobě věnuje.

Učebnicový charakter textu se projevuje především na konci každé z kapitol. Na čtenáře tam čeká sada otázek, které mají v zásadě dvojí povahu. První z nich testují, zdali si čtenář z přečtené kapitoly odnáší dostatečnou faktografickou výbavu. (*Oznámí-li klient věrohodně advokátovi, že se chystá spáchat trestný čin, plynou z toho pro advokáta nějaké povinnosti?*) Druhý typ otázek se sice o faktografickou znalost opírá, odpověď však po čtenáři vedle toho vyžaduje i hodnotovou úvahu. (*Měl by klient mít právo vzdát se ochrany důvěrnosti komunikace se svým právním zástupcem? Jaké zájmy vyžadují, aby byla mlčenlivost dodržována za předpokladu, že se jí klient chce vzdát?*) Zejména druhý typ otázek tak může čtenáři posloužit k explicitnímu pojmenování a především odůvodňování vlastních postojů, což vždy znamená důležitý krok nejen k sebezpoznání, ale i ke zkvalitnění vlastní argumentace.

Kosmetickou vadu publikace představuje nedopatření týkající se citací v poznámkách pod čarou. Vnitřních odkazy (*supra note*) totiž nevedou k označovaným místům. Při sazbě zřejmě došlo ke změně formátu poznámek, a tak původní text, který pravděpodobně začínal každou kapitolu novou číselnou sadou poznámek pod čarou, byl nahrazen

¹ Srov. např. SKUCZYŃSKI, Paweł. *The Status of Legal Ethics*. Frankfurt am Main: Peter Lang GmbH, 2013, 283 s. E-ISBN 978-3-653-03089-1, který kategorizuje přístupy k profesní etice právníků dokonce do sedmi (pod)skupin (deotologie, étos, mýtus, ideologie, aplikovaná etika, situační etika a tzv. kritická etika).

novým formátování s jednotnou číselnou řadou pro všechny kapitoly. Bude-li si tedy chtít čtenář podrobněji projít některé ze zdrojů, bude muset při jejich opakovaném užití v textu vynaložit při pátrání zvýšené úsilí.

I přes uvedenou nesnáz stojí kniha *Globální problémy profesní etiky právníků* americko-českého kolektivu autorů za pozornost a přečtení. Nejen pro její informační bohatost, přeshraniční, vpravdě globální charakter, ale i proto, že o téma profesní etiky právníků je třeba pečovat nehledě k tomu, zda místní právnickou komunitu stihla aféra srovnatelná s *Watergate*.